

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ23a ETAPA : LLANÇÀ - RABÓS D'EMPORDÀ

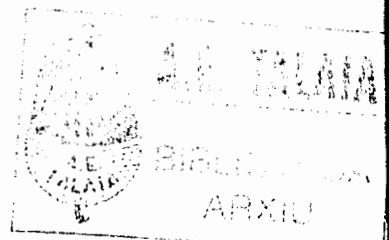
19 de novembre 1989

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova.	6	h
Area de l'Empordà. <u>Esmorzar</u> .	8.15	h
	8.45	h
Llançà. <u>Sortida</u> .	9.20	h
Sant Silvestre de la Valleta. <u>Reagrupament</u> .	10.45	h
	11	h
Vilamaniscle. <u>Reagrupament</u> .	11.45	h
	12	h
Rabós d'Empordà. <u>Dinar</u> .	13.15	h
<u>Sortida cap a Vilanova</u> .	15	h
Vilanova i la Geltrú.	18	h

NOTES

- ** Esmorzarem a l'àrea de servei de l'Empordà.
- ** Dinarem a Rabós d'Empordà. Hi ha un restaurant/bar però fan vacances; així doncs cal portar el dinar (i la beguda).
- ** Si us plau, respecte els reagrupaments i sigueu puntuals.

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ

23a ETAPA : LLANÇÀ - RABÓS D'EMPORDÀ

19 de novembre 1989

L'etapa d'avui comença a Llançà; tot just sortir del poble travessarem la riera de la Valleta i començarem a enfilem-nos cap al coll de Portes (200 m). Una mica més enllà passarem a tocar de Sant Silvestre de la Valleta, una antiga església romànica a redós de la qual descansarem una mica.

Després de passar un altre coll, el de la Serra (275 m), el sender ens portarà vers el poblet de Vilamaniscle, agrupat al peu del seu "castell". La pista continua cap el nord, en direcció a l'antic monestir de Sant Quirze de Colera; nosaltres, però, la seguirem només una estona. Just a l'entrar en el terme municipal de Rabós d'Empordà deixarem el GR per anar vers l'esquerra en direcció est. Aquest nou camí ens menarà al poble de Rabós, encimbellat damunt d'un turó al voltant de l'església fortificada de Sant Julià; ací acabarem l'etapa.

SANT SILVESTRE DE LA VALLETA

L'agregat de Valleta (33h el 1970) es troba a la vall del seu nom, uns 4 km a ponent de la vila de Llançà, prop de la carretera de Figueres a Portbou i el formen unes poques cases a banda i banda de la riera. Aquest emplaçament és d'època moderna, en època medieval devia ser un lloc de poblament dispers centrat en l'antiga parròquia de Sant Silvestre, uns 4 km aigües amunt de la riera.

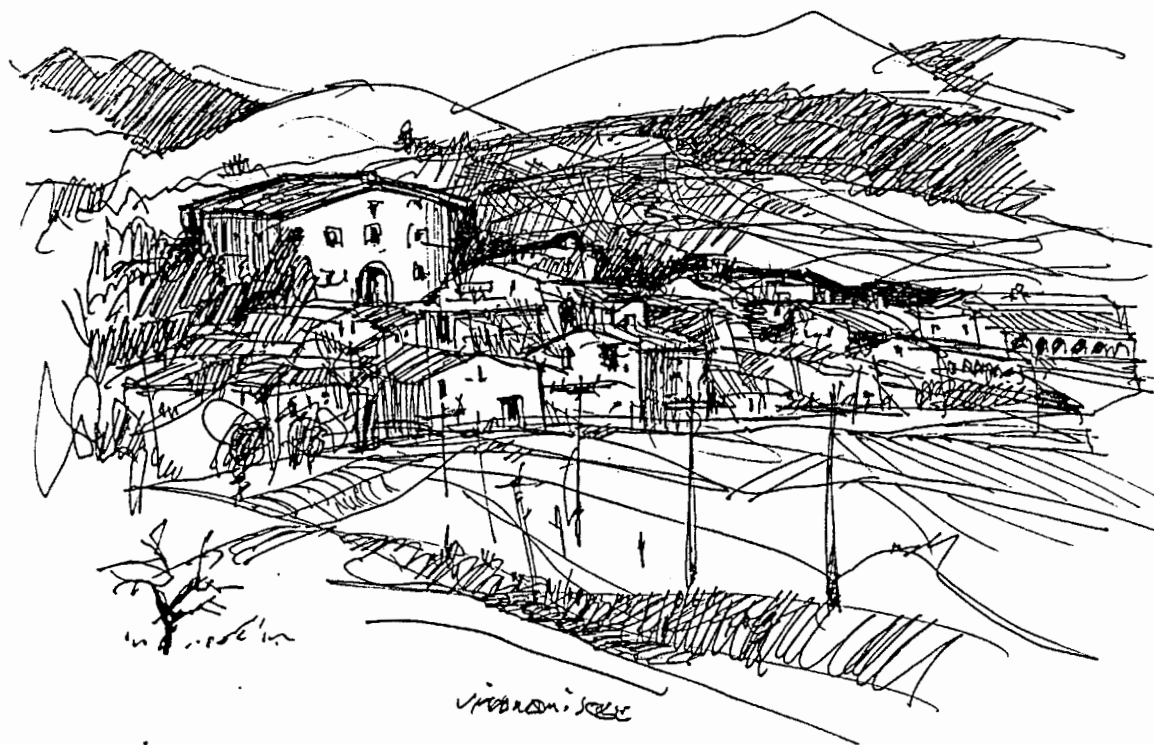
En documentació antiga riera i vall figuren amb un nom avui perdut, "Budica" o "Budiga" (segle X) i l'església s'esmenta des del 877 com una cel·la del monestir de Sant Esteve de Banyoles. Consta com a parròquia en els nomenclàtors del segle XIV però no figura ja en els del segle XVII. L'església de Sant Silvestre de la Valleta, avui abandonada, és un notable edifici d'estil romànic, molt primitiu (segle X), d'una nau i absis semicircular (amb planta de ferradura a l'interior), volta de canó, finestres d'un sol biaix, i filades d'aparell d'espiga en diferents punts; algunes obertures del mur meridional (finestres i portalada) són posteriors, dels segles XII-XIII.

A uns 2 km al NE de Valleta hi ha les restes de l'església dels Terrers, d'un cert interès històric. És un petit edifici d'un romànic molt primitiu (segle X), d'una nau i absis de ferradura i portes molt estretes; es troba en un estat de ruïna progressiu i en un indret de difícil accés. No es coneix la seva dedicació, però hom creu que pot identificar-se amb el lloc i l'església de Sant Genís, reiteradament citats entre les possessions de Sant Pere de Rodes.

VILAMANISCLE

El terme municipal de Vilamaniscle, de 5.40 km² d'extensió, s'estén pels contraforts sud-orientals de la serra de l'Albera. L'anomenada serra de la Baga d'En Ferran (332 m) és el punt més alt i forma la divisòria amb el terme de Llançà. La riera de Volterós i altres minses torrenteres i barrancades de la conca de la Muga drenen el territori.

El poble de Vilamaniscle es troba a 169 m d'altitud, al mig del terme; l'agrupament (123 h aglomerats el 1970) és format per cases molt modestes, dels segles XVII-XIX, de dues plantes, amb cellers o corrals als baixos, coberts amb voltes. Els carrers, costeruts, s'esglaonen al vessant d'un serrat. A l'extrem SW hi ha un vell pou públic, i una mica separat del nucli principal hi ha el petit veïnat de la Font. L'església de Sant Gil de Vilamaniscle era a la fi del segle XIV una capella sufragània de Santa Eulalia de Noves (Garriguella), condició que encara conserva. L'església actual és als afores del poble (uns 300 m vers el SE); és un petit edifici d'una nau, amb capçalera semicircular, del segle XVII o XVIII.

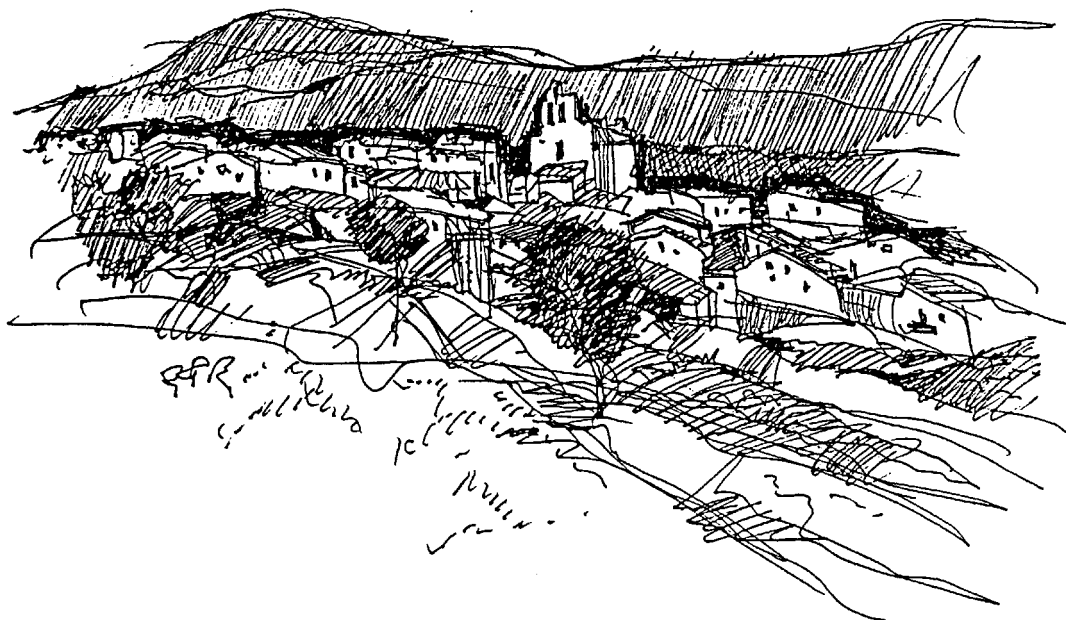
L'anomenat castell de Vilamaniscle, situat al punt més alt de la població, té l'aspecte d'una casa pairal fortificada; és un gran casal de tres plantes amb portal adovellat, amb un es-

cut barroc al seu damunt, i finestres arquitravades. A la part superior del mur, es veuen les restes d'un matabà, i a la part inferior, les rengles de sageteres.

A mig quilòmetre del poble, en direcció nord, al marge d'un camp, es dreça un menhir de més de tres metres d'altura, anomenat la Pedra Dreta.

RABÓS D'EMPORDÀ

El terme municipal de Rabós d'Empordà, que comprèn un territori de 45.06 km², s'estén pels vessants meridionals de la serra de l'Albera, la carena de la qual, ratlla fronterera amb França des del segle XVII, fa de límit septentrional amb el municipi de Banyuls de la Marenda, del Vallespir. Pel coll de Banyuls (357 m), un dels passos més baixos de l'Albera, passava l'antic camí cap al Vallespir i el Rosselló, perdut modernament en benefici del camí de Panissars, actual carretera del Portús. El terme es drenat per l'Orlina que neix prop dels colls de Banyuls i de les Eres; segons el geògraf Pere Gil (segle XVII), aquest riu rep el seu nom de les minúscules fulles d'or que portaven les seves arenes.

Rabós d'Empordà.

El poble de Rabós d'Empordà (106 m d'altitud) forma un nucli habitat compacte, aglevat a la vora de l'església parroquial, al vessant de migdia d'un serrat d'escassa elevació. Als peus del turó, a llevant del poble, l'Orlina passa afondalat i es travessat per un pont d'un sol arc. Les cases del poble formen un notable conjunt d'arquitectura netament popular, dels segles XVII al XIX. Els carrers són estrets i curts, de traçat irregular i força costeruts, molts dels qual conserven l'antic empedrat de còdols.

L'església parroquial de Sant Julià de Rabós és un edifici de tradició romànica, d'una sola nau acabada en un absis semicircular. Sobre els murs del temple es dreça una obra de fortificació. Al frontispici, a la façana de ponent, hi ha una porta de dos arcs en degradació, llinda i timpà llis. A la llinda hi ha dos lleons rampants en baix relleu amb un Agnus Dei esculpit al mig i, a la part inferior, hi figura la data de 1313. Aquesta data és segurament la de l'acabament de les obres del temple que, pel seu aparell i d'altres elements constructius, cal considerar una obra tardana dintre la perduració de les formes romàniques. La fortificació data, probablement, del segle XIV.

Dins del seu terme municipal, a la capçalera de la vall de la riera de Sant Quirze o la Reguerada, que neix prop del coll de la Perdiu, es troben les ruïnes del monestir benedictí de Sant Quirc o Sant Quirze de Colera.

El municipi comprèn, a més, els pobles de Delfià, Sant Quirc de Colera i el despoblat de Sitjar. En el poblet de Sant Quirc, situat uns 3 km al SW del cenobi abans esmentat, prop del mas Nouviles, hi ha una església, també dedicada a Sant Quirze, que hom suposa construïda després de la desamortització per tal de servir de parròquia del terme de l'antic monestir. És d'una nau, amb absis semicircular i dues capelles laterals. Tot l'interior era decorat amb pintures murals del segle XIX, molt populars. S'hi representen escenes del martiri de Sant Quirze i de santa Julita. Aquesta església estoja algunes peces procedents del monestir o bé de la seva parròquia de Santa Maria, com la pica baptismal monolítica, amb decoració gòtica, dues ares d'altar llises, una de marbre blanc i l'altra de pedra calcària, i un retaule d'altar tallat en pissarra, del segle XVII.

Tot el territori de les Alberes és ric en monuments megalítics; al municipi de Rabós els més importants són el dolmen de la Coma de Felis, que fou excavat per Bosch i Gimpera i L. Pericot, el dolmen del Solà d'En Gibert, el de la Devesa d'En Torrent i el de les Comes Llobes.

=====

BIBLIOGRAFIA

- ** Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 4. L'Empordà.
Fundació Enciclopèdia Catalana.
- ** Gran Enciclopèdia Catalana.

** Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés (1988).

** Dibuixos d'En Bernat Salvador.

Agustí Poch, novembre 1989

Horari			Km
Parcial	Total		
0.18 — 8.02	Deixem una pista a mà dreta, que ens portaria a Rabós.		34,410
0.04 — 8.06	Travessem una riera, a gual.		34,720
0.04 — 8.10	A mà esquerra hi ha un camí que porta al mas de Mallol; continuem per la pista.		35,040
0.20 — 8.30	Pista a mà dreta que va a Rabós; anem per la de l'esquerra, que porta a Vilamaniscle.		36,820
0.20 — 8.50	Entrem a Vilamaniscle pel carrer de Sant Vicenç. És un poblet de 123 habitants segons el cens del 1970. Sortim del poble pel carrer de la Tramuntana, que es continua per una pista que va pujant en direcció NE.		38,750

VILAMANISCLE

És un poble que centra un municipi modest i que s'estén pels contraforts sud-orientals de l'Albera. La població, escassa, ha seguit una evolució paral·lela a la producció vinícola, activitat que abans de la fil·loxera aconseguí gran importància; bona part dels 114 habitants censats el 1981 viuen de la vinya, que ocupa més de la meitat del terme.

Els carrers de Vilamaniscle s'esglaonen costeruts per un serrat de 169 m d'alçària. Les cases, modestes, són dels segles xvii-xix i tenen dues plantes, amb els baixos destinats a corrals i cellers, coberts amb voltes.

A l'extrem sud-oest del poble es conserva un pou públic i, mig quilòmetre al nord, hi ha un menhir de més de 3 m d'altura, anomenat la Pedra Dreta.

EL CASTELL DE VILAMANISCLE

És, de fet, una casa pairal fortificada, en estat d'abandó. L'edifici és un gran casalot de tres plantes, amb portal adovellat, coronat per un escut barroc, a la façana principal. Al mur, hi ha un matacà a la part superior i rengles de sageteres a la part inferior.

Horari			Km
Parcial	Total		
0.03 — 8.53	A mà esquerra queden les últimes cases del poble.		38,970
0.13 — 9.06	Arribem al coll de la Serra i agafem la pista que baixa cap a l'esquerra.		40,170
0.06 — 9.12	Deixem una pista a mà esquerra i continuem per la que ja seguíem.		40,600
0.18 — 9.30	Travessem una petita riera. 50 metres més enllà, deixem a mà esquerra la pista que va a l'ermita de Sant Silvestre, d'estil romànic, que es troba a uns dos minuts. Iniciem una lleugera pujada cap al coll que yeiem al fons.		42,240

SANT SILVESTRE DE LA VALLETA

Aquesta petita església centrava el llogarret de la Valleta quan, a l'època medieval, era només un conjunt de masies disperses. El temple, que correspon a un estil romànic molt primitiu, és un edifici d'una nau amb volta de canó i rematada per un absis de planta semicircular a l'exterior i de feradura a l'interior; la porta, amb doble arquivolta, i el campanar d'espadaanya, escapat, corresponen a una època posterior. El seu estat d'abandó sembla resolt amb les tasques de recuperació endegades per l'Associació d'Amics de Sant Silvestre, grup que hi organitza, endemés, diverses activitats recreatives.

L'INCENDI DEL JULIOL DE 1986

Aquest incendi, que arrasà bona part de la massa forestal de la serra de Rodes i de les Alberes, cremà a la Valleta un important alzinar i les pinedes que havien estat

El foc ha estat tradicionalment el gran enemic del bosc als països mediterranis, on l'estiu és molt sec i assolellat. Els pins i gran diversitat d'arbusts cremen amb gran facilitat, gràcies a la resina, que facilita la combustió, i a les pinyes, que actuen d'agents propagadors. Dissortadament, però, l'augment esfereïdor d'incendis forestals en els darrers vint anys no respon només a fenòmens naturals, sinó, sobretot, a l'increment d'una presència humana que es tradueix en la provocació conscient o inconscient d'incendis i a la manca d'una política de prevenció i de dotació tècnica de mitjans d'extinció.

Horari Parcial Total		Km
0.19 — 10.01	Arribem al coll de les Portes. Ara baixem per la pista.	44,880
0.16 — 10.17	Casa a la dreta del camí. Continuem pista avall.	46,240
0.04 — 10.21	Pista a mà esquerra que baixa a l'abocador d'escombraries.	46,600
0.20 — 10.41	Passem sota el pont de la via del tren.	48,240
0.01 — 10.42	Saltem a la riera Balleta i la seguim avall; a l'hivern és molt probable que la trobem amb aigua. Agafem, a mà dreta, una drecera que arriba a la carretera, davant el Club Esportiu, i entrem a Llança.	48,330

LA RIERA DE LA VALLETA

Aquesta riera, que neix sota el coll del Teixó, té 16 km de longitud i una àrea de 26 km²; el gran pendent del seu curs li proporciona força poder d'erosió, cosa que li permet d'excavar una vall pregonada, amb vessants abruptes, que gairebé cauen a plom sobre el fons del corrent. El seu llit és ple de còdols, arrodonits i aplanats, modelats pel rodament a què han estat sotmesos en ésser arrossegats per les aigües. La riera de la Valleta pren, en principi, una orientació nord-sud, però en arribar al llogarret de la Valleta inicia un ampli meandre, encaixat entre el puig Tifell i el puig de Sant Silvestre, i gira decididament cap a l'est, per anar a desguassar al port de Llança.

DE LA RIERA DE LA VALLETA A LLANÇA

El camí que davalla del coll de les Portes recorre primerament un sector de vegetació arbustiva i esclarissada de tipus mediterrani, on predomina l'argelaga, l'esbarzer i el matapoll, amb alguns claps molt esparsos d'alzina surera i pi blanc. A mesura que s'atansa a Llança, el camí discorre entre camps de vinya i olivera, parcel·lats per rengleres de xiprers, que els protegeixen dels efectes devastadors de la tramuntana.

A ponent de Llança hi ha unes importants pedreres d'on s'extreuen feldspats i pegmatites que tenen com a principal centre de destinació la fàbrica Roca de Gavà.

L'ECONOMIA DE LLANÇA

El municipi de Llança, travessat per la carretera de Figueres a Portbou i pel ferrocarril de Barcelona a Portbou, ocupa la zona de contacte entre els contraforts sud-orientals de les Alberes i el vessant nord de la serra de Rodes. Les activitats econòmiques són força diversificades: l'agricultura hi és representada pels conreus d'horta, d'olivera i, sobretot, de vinya, enfocada a la producció de raïms de taula, de moscats i de picapolls. La pesca, controlada per una activa confraria de pescadors, és molt important, per bé que pateix de la manca d'un port adequat, cosa que obliga les grans barques d'arrossegament a atracar al Port de la Selva; sembla que l'ampliació del port esportiu i la construcció d'un moll de pesca resoldran bona part dels problemes d'aquesta activitat, coneguda arreu per la tradicional captura i preparació d'anxoves. L'altre motor de l'economia de Llança ha estat el turisme, que ha portat a la instal·lació de diverses urbanitzacions entre el cap Ras i el Port de la Vall i al mateix temps ha empès la construcció i d'altres indústries com ara la de fabricació d'alcohols i la dels gèneres de punt.

Aquesta diversitat econòmica ha permès l'estabilització d'una població que només ha patit una etapa de retrocés notable, arran de la crisi de la fil·loxera. Així, dels 1.713 habitants censats el 1950, hom ha passat als 2.996 del 1981.

LLANÇA

La vila, situada a 6 m d'altitud, a la dreta de la riera de la Valleta, roman mig amagada de la mar, com és el cas de moltes poblacions de la costa catalana que cercaren llocs arrecerats davant el perill d'atacs dels pirates berberescs. El nucli urbà és centrat per la plaça major, on hi ha l'església de Sant Vicenç, amb una monumental façana neoclàssica i campanar de base quadrada i segon cos ortogonal, la torre-cloquer de l'antic temple romànic, la torre mestra del castell-palau de l'abat de Sant Pere de Rodes, i, al bell mig de la plaça, l'Arbre de la Llibertat, encerclat per un sòcol de pedra amb l'escut de la vila.

A redós d'una petita badia, que esdevé port natural, hi ha el barri marítim del Port de Llança, on atraquen les teranyines i els llaguts. Aquest barri, en el qual antigament només hi havia barraques de pescadors i una duana per a l'exportació de vi i aiguardents, ha esdevingut un notable centre d'estiueig.